

מותאם ל **כיתה י'**

משך **90 דקות**

מיקום בתכנית **שיעורים 14+15 - פתיחת שלב החקר בתכנית, לאחר סיום שלב הגילוי.**

90 דקות (שני שיעורים $\times$ 45 דקות)

מטרות היחידה

- ייחשפו למגוון נתונים וסוגיות חברתיות, כלכליות וחינוכיות בגליל
- יזהו תחומי עניין אישיים הקשורים למרחב הגלילי
- יתנסו בגיבוש שאלת חקר ראשונית
- יבחרו כיוון חקר אישי או קבוצתי
- יבינו כיצד נתונים ומציאות מקומית יכולים להפוך לשאלת חקר

עזרים נדרשים

- מקרן + אפשרות להציג את המצגת
- פוסטרים נתונים לתערוכה
- טלפונים ניידים / מחשבים
- פתקים או Google Forms
- מדבקות אימוג'ים
- דף אישי מלווה לתערוכה
- אפשרות למפת גליל גדולה
- אפשרות לכרטיסי בחירה (מסכים/ לא מסכים)

מטרת היחידה

יחידה זו מהווה את הכניסה לשלב החקר בתכנית.

השיעורים ביחידה עוסקים בשאלה: מה באמת קורה בגליל כיום, ואילו סוגיות מעצבות את החיים בו?

השיעורים מניחים את הבסיס:

- למעבר מלמידה על הגליל ללמידה מתוך הגליל
- לפיתוח סקרנות ושאלות חקר
- לזיהוי תחומי עניין אישיים
- לבחירת נושא חקר משמעותי להמשך התהליך.

שיעור 1

(45 דקות)

חלק א': פתיחה – "מה אנחנו חושבים על הגליל?" · 10 דקות

אפשרות א': שאלון עמדות קצר ואנונימי

ניתן לבצע באמצעות:

- Google Forms
- מנטימטר
- פתקים אנונימיים

שאלות אפשריות:

- איפה לדעתך בגליל יש הכי הרבה הזדמנויות?
- איפה יש הכי הרבה אתגרים?
- אם היית שר/ת הגליל ליום אחד – מה הדבר הראשון שהיית משנה?
- מה לדעתך יש בגליל שאין בשום מקום אחר בארץ?
- מה לדעתך חסר בגליל שיש כמעט בכל מקום אחר בארץ?
- אם חבר מתל אביב היה שואל אותך "למה בכלל לגור בגליל?" – מה היית עונה?
- אם היית צריך לנבא: בעוד 20 שנה הגליל יהיה...

□ חזק יותר

□ חלש יותר

□ אותו דבר

□ אין לי מושג

אפשרות ב': "מסכים או לא מסכים?"

התלמידים מסמנים מסכים / לא מסכים.

- רוב צעירי הגליל רוצים לעזוב.
- אפשר להצליח מקצועית גם אם גרים בגליל.
- המדינה משקיעה בגליל כמו במרכז.
- המצב הביטחוני משפיע על כל תחום בחיים בגליל.
- לגליל יש עתיד טוב.
- מי שנשאר בגליל עושה ויתור מסוים.
- החיים בגליל טובים יותר מאשר במרכז.
- הקהילה בגליל היא יתרון משמעותי.

שיעורי פתיחה – שלב החקר

אפשרות ג': "מה הייתי רוצה להבין על הגליל?"

כל תלמיד מקבל פתק ומשלים:

- תמיד תהיתי למה...
- הייתי רוצה לדעת מה באמת קורה ב...
- לא ברור לי איך...
- מפריע לי ש...
- מסקרן אותי אם...

בסוף מדביקים על קיר את כל הפתקים - ומקבלים תמונה כיתתית של עמדות ומחשבות לגבי האזור.

סיכום ביניים

הציגו מספר תשובות בולטות מתוך מה שהתקבל וערכו דיון קצר בכיתה בהתאם לזמן. שאלות אפשריות:

- האם לדעתכם תלמידים מבית ספר אחר בגליל היו עונים אותו דבר?
 - האם מי שגר בתל אביב היה עונה כמוכם?
 - איזה מהדברים שכתבתם הוא בעצם ניחוש ולא משהו שאתם באמת יודעים?
 - מה הייתם רוצים לבדוק כדי לדעת אם התחושה שלכם נכונה?
 - אילו נתונים היינו צריכים לראות כדי להוכיח או להפריך את מה שאמרתם?
- "יש לנו הרבה דעות, תחושות והנחות לגבי הגליל. אבל מה קורה כשבודקים את המציאות דרך נתונים? האם נגלה שהתחושות שלנו נכונות – או שנופתע?"

חלק ב': מצגת + מוזיאון הנתונים של הגליל · 30 דקות

מצגת "הצפון- נתונים, אתגרים והזדמנויות" (דמוגרפיה, נתונים רחבים, השוואה למרכז ועוד).

<https://canva.link/gc40cxr4egfqr4k>

מהשקף האחרון יוצאים לתערוכה:

הכיתה הופכת ל"מוזיאון/ תערוכת נתונים". התלמידים מסתובבים בין תחנות שונות.

תחנות:

- צעירים ודמוגרפיה
- תעסוקה ויזמות
- תרבות ופנאי
- חינוך והשכלה
- בריאות ורפואה
- חקלאות ואדמה

*ניתן להוסיף תחנות/ להוריד לשיקולכם.

שיעורי פתיחה – שלב החקר

המשימה לתלמידים- בכל תחנה מדביקים אימוג'י על נתון ש:

הפתיע אותי 🤔

הכעיס אותי 😡

סקרן אותי/נתן לי רעיון 💡

בנוסף כל אחד כותב על דף:

- משהו שהפתיע אותי
- שאלה שעולה לי
- כמה זה מעניין אותי? (5-1)

חלק ג': סיכום – "מה משך אותי?" · 5 דקות

איסוף מהיר מתלמידי הכיתה:

- איזה תחום הכי עניין אתכם?
- איזה נתון הפתיע אתכם במיוחד?
- איזה נתון מטריד אתכם?

ניתן לרשום על הלוח: "מעניין אותי..." "מפריע לי..." "אני רוצה להבין..."

לקראת השיעור הבא כל תלמיד עונה בבית:

"אם היו נותנים לי לחקור רק דבר אחד על הגליל, הייתי רוצה להבין..."

שיעור 2

(45 דקות)

חלק א': פתיחה- חיבור לשיעור הקודם · 5 דקות

שאלה על הלוח: איזה תחום נשאר איתך מהשיעור הקודם?

אפשר גם לחזור לשיעורי בית ולאסוף תשובות.

כל תלמיד משתף מילה או משפט.

חלק ב': גלריית שאלות החקר של הגליל · 10 דקות

המורה מציג נושאים לדוגמה באמצעות שאלות חקר.

יחד- הכיתה יוצרת בנק שאלות לעורר חשיבה ולהתכונן לקראת שלב החקר וההתמקדות.

לדוגמה:

- מדוע צעירים בוחרים לעזוב או להישאר בגליל? • כיצד משפיעים פערים כלכליים על יישובים שונים? • מה מסביר פערים בהישגים לימודיים? • אילו יוזמות מצליחות לשנות את המציאות בגליל? • כיצד משפיע המצב הביטחוני על חיי התושבים? • מה יגרום לצעירים לחזור לגליל בעתיד?
- "איזה עוד שאלות אפשר לשאול על הנתונים שפגשנו? איזה שאלות זה מעורר בכם- מתוך הנתונים שהפתיעו או הכעיסו אתכם?"

משימת לתלמידים:

כל תלמיד בוחר-

- שני נושאים שמעניינים אותו • נושא אחד שהכי קרוב לחייו

חלק ג': צלילה ראשונית לחקר ושאלון העדפות · 20 דקות

כל תלמיד ממלא דף חקר ראשוני על אחד הנושאים שבחר/ שהכי קרובים אליו -

שאלת החקר שלי:

ההשערה שלי:

מה הייתי רוצה לגלות?

נתונים ראשוניים שאספתי על הנושא (אפשר להיעזר בגוגל או בא):

בסיום התלמידים מדרגים (אפשר בשאלון או בדף):

שיעורי פתיחה – שלב החקר

- נושא ראשון שהייתי רוצה לחקור בהמשך · נושא שני שהייתי רוצה לחקור בהמשך · עם מי הייתי רוצה לעבוד בקבוצה ***בהתאם לכך יבנו קבוצות העבודה להמשך התהליך.

חלק ה': סיכום · 10 דקות

אפשרות א' - מפת הגליל החוקרת

תולים מפה גדולה של הגליל.

כל תלמיד מדביק פתק במקום שבו הנושא שבעדיפות ראשונה שלו "קורה".
בסוף מתקבלת מפת תחומי העניין של הכיתה.
אפשרות ב' - קלפי חקר

מציגים בכיתה/ או מכינים גלגל הגרלות עם קלפים בארבע קטגוריות:

- בעיה · הזדמנות · פער · הצלחה

כל תלמיד בוחר קלף ומתחיל ממנו לחשוב על שאלת חקר.
אפשרות ג' - כתבת עתיד

כל רבעייה/ זוג מנסחים כותרת עיתון עתידית:

"בשנת 2040 הגליל הפך ל..."

או

"יוזמה חדשה פתרה את בעיית..."

לקראת היחידה הבאה

במפגש הבא נתחיל לעבוד בקבוצות. כל קבוצה תתחיל להעמיק בנושא שבחרו, לאסוף מידע ראשוני, ולדייק את שאלת החקר שתלווה אותם לאורך תהליך הלמידה.